

PERSONALISED TIMES

NUMMER 1
3 APRIL 2017

SURF

STUDIEREIS BOSTON VAN START

Zondagochtend vroeg verzamelden de deelnemers aan de studiereis van SURF over onderwijs op maat zich op Schiphol. Het zijn bestuurders van klassieke en technische universiteiten, grote en kleine hogescholen, directeuren van OCW, VSNU en SURF en vertegenwoordigers van de WTR. De reis, met als thema Personalised Learning, gaat naar Boston. In het vliegtuig is er volop keuzevrijheid: films, muziek en games bieden voor elk wat wils, maar ook de krant wordt gelezen, op telefoon, tablet of van papier, er wordt gewerkt, geslapen, gelezen en gediscussieerd over onderwijs op maat. Voor het reisgezelschap, dat voor het eerst in een vliegtuig stapte toen er nog maar een paar kleine schermpjes met standaardaanbod waren, is die keuzevrijheid al normaal, maar voor de nieuwe generatie studenten helemaal. Wat gaat het consumentengedrag van de nieuwe generatie betekenen voor het onderwijs?

In Boston is het zonnig. Met onze gids lopen we door de stad, om de haverklap wijst ze een universiteit aan. Niet zo verwonderlijk in een stad waarin er van de 600.000 inwoners 250.000 studeren aan een van de meer dan honderd universiteiten en colleges. Vergelijk dat met de 47.000 studenten in Amsterdam, waar in totaal 835.000 mensen wonen. En oké, de stad houdt niet van de rommel en het lawaai dat studenten maken, maar de universiteiten trekken industrie en dienstensectoren aan. Een concentratie van technologie en life sciences bedrijven, met name farmacie en biotechnologie, geeft Boston een solide verzekering tegen recessie.

Meer structuur en binding

Anja Oskamp trapt voor het diner af met een presentatie over de Open Universiteit. De OU had, tot vijf jaar geleden, misschien wel het meest flexibele onderwijsmodel ter wereld: alle studenten ouder dan 18 jaar konden, ook zonder startkwalificatie, altijd, op elk moment studeren wat ze wilden, in het tempo dat bij ze pasten. Ook tentamen doen kon - digitaal - op elk gewenst moment, na twee weken of na twee jaar of langer in een van de studiecentra. Maar waar universiteiten en hogescholen zoeken naar meer flexibiliteit, wilde de OU juist minder. De cursusrendementen waren laag, en uiteindelijk haalde maar 3% van alle studenten een ►

Anja Oskamp

twitter mee
#surfopreis

bachelorsdiploma. De OU koos daarom voor een nieuw onderwijsmodel met meer structuur, waarin gepersonaliseerd, online, activerend onderwijs centraal staat. Meer structuur en meer binding zijn belangrijke pijlers van deze verandering. Cursussen beginnen nu op een vast moment, het collegejaar is verdeeld in vier kwartelen en na 11 weken moet je tentamen doen, anders vervalt je recht op het doen van (her)tentamen. Voor een aantal cursussen worden fysieke kick-off bijeenkomsten georganiseerd, in alle cursussen werken studenten samen in een virtuele leeromgeving. Studieadviseurs, een nieuw fenomeen bij de OU, hebben een belangrijke rol gekregen, zij begeleiden, vrijwel volledig online alle studenten. Na twee jaar ziet de OU significante resultaten, meer studiepunten en hogere cursusrendementen. Er is nog steeds flexibiliteit, studenten bepalen zelf het tempo waarin zij willen studeren, maar dat gaat nu wel over het aantal studiepunten dat een student per jaar wil halen. De OU zorgt in het nieuwe model dus voor een veel sterkere binding met studenten, waar voorheen na het kopen van een cursus de student en de OU elkaar uit het oog verloren, tot de student besloot tentamen te doen. Die binding is voor het merendeel van de studenten stimulerend en positief.

Presentatie Anja Oskamp >

Hans Nederlof

Post initieel onderwijs

Hans Nederlof vertelt over de drie aspecten waarop Fontys flexibiliseert: de brede bachelors met uitstroomprofielen die veel flexibeler zijn dan de strak gedefinieerde CROHO-opleidingen, de associate degrees, die tegemoetkomen aan de wens van studenten om aan een voor hen overzichtelijke opleiding van twee jaar te beginnen, en het deeltijdonderwijs. Het marktaandeel van hogescholen voor deeltijdonderwijs is de afgelopen 10 jaar fors teruggelopen. Maar nadat Halbe Zijlstra in 2012 het hoger onderwijs wakker schudde met zijn voornemen te stoppen met de bekostiging van het deeltijdonderwijs is er volop aandacht voor, getuige bijvoorbeeld de rapporten Naar een lerende economie van de WRR, Flexibel hoger onderwijs voor volwassenen van Rinnooy Kan, Leren en ontwikkelen tijdens de loopbaan van de SER en de pilots flexibilisering van OCW.

Maar hoe ziet aantrekkelijk deeltijdonderwijs eruit? Het huidige deeltijdonderwijs is helemaal niet gepersonaliseerd, maar op zijn best voltijdsonderwijs opgeknipt in stukjes, zodat het in deeltijd kan worden gevolgd. Maar juist bij de doelgroep voor post initieel onderwijs is de behoefte aan gepersonaliseerd onderwijs groot. ▶

DE REIS IN VOGELVLUCHT

Op **maandag 3 april** 2017 spreken we met Perry Hewitt van Ithaka over hoe je de verandering die nodig is om onderwijs te personaliseren in gang zet. We bezoeken de Harvard Extension School waar we praten over betekenisvolle interactie met online studenten. In het Office of Digital Learning van MIT praten we over hoe online onderwijs het campusonderwijs kan beïnvloeden en leren we meer over onderzoek naar effectief online onderwijs.

Op **dinsdag 4 april** spreken we met College for America van Southern New Hampshire University over hun gepersonaliseerd onderwijsprogramma voor levenlanglerenden. 's Middags discussiëren we met Blackboard, IBM, Desire2Learn en Canvas over de digitale leeromgeving die nodig is om onderwijs op maat aan te kunnen bieden.

Op **woensdag 5 april** vertelt EdX hoe ze data van studenten gebruiken om hun cursussen te verbeteren, spreken we met University of Maryland over hun volwassenonderwijs en horen we op de campus van het Olin College meer over hun vernieuwende onderwijsconcept.

Op **donderdag 6 april** gaan we in gesprek met EdTech start ups in de start up accelerator LearnLaunch, en sluiten we de reis af bij Boston University, waar ze aandacht besteden aan de veranderende rol van de docent.

Wij praten over certificering van het onderwijs, zegt Hans, maar bedrijven zijn daar veel minder in geïnteresseerd. Die willen dat hun medewerkers drie of vier maanden worden meegenomen in de nieuwste ontwikkelingen rondom bijvoorbeeld robotica, zodat ze weer op niveau kunnen presteren. Vroeger noemden we dat soort "onderwijsdiensten" zakelijke dienstverlening. Als we het nu onderdeel zouden maken van publiek bekostigd onderwijs, is er dan geen sprake van marktvervuiling? Fontys loopt in de ambitie om te flexibiliseren tegen praktische obstakels aan. Zo is een belangrijke voorwaarde voor flexibiliseren standaardisatie. Met zes elektronische leeromgevingen binnen de instelling is het een onmogelijke opgave om het onderwijs te flexibiliseren. Maar in een cultuur van grote decentrale vrijheid zoals Fontys die kent, is het lastig overeenstemming over standaarden en standaardoplossingen te bereiken. Kortom, er moet van alles op de schop, maar hoe het er precies uit zou moeten zien, is nog niet duidelijk.

Discussie

De twee presentaties geven stof tot nadenken. In een levendige discussie komen tal van vragen op. Want wat is eigenlijk gepersonaliseerd onderwijs? In de discussies lijkt het vooral te gaan om heel goed zicht op wat een student nodig heeft, en aandacht voor individuele talenten en behoeften van studenten. Gaat flexibilisering alleen over de mogelijkheid voor studenten om een eigen opleiding bij elkaar te sprokkelen, of is het meer dan

dat? Over dat sprokkelconcept bestaan grote reserves. Want is een student wel in staat om te weten wat hij moet kunnen of kennen? Ook zijn er financiële en organisatorische obstakels. Moet voor echte flexibilisering niet eigenlijk het hele stelsel op zijn kop? Kan de bekostiging niet beter via studenten lopen, in plaats van via instellingen? En moet nascholing eigenlijk wel bekostigd worden? Instellingen houden heel strikt vast aan vaste leerpaden, maar heeft het werkveld wel dezelfde duidelijke opvattingen over wat iemand moet kennen en kunnen? Is het terecht dat we zo vasthouden aan de vaste leerpaden? Wie van de deelnemers aan de reis werkt in het directe verlengde van zijn opleiding? Zijn we doorgeschooten in het dichttimmeren en afbakenen met CROHO-labels? Leven we niet juist in een tijd waarin multi- en interdisciplinair onderwijs alleen maar belangrijker wordt? En waar zit de ruimte voor flexibilisering voor beroepen met civiel effect en registratie, zoals de BIG? We moeten ten alle tijden ook de maatschappelijke effecten van wat we doen zo goed mogelijk betrekken bij onze beslissingen. In de Verenigde Staten staan de leerpaden helemaal niet vast, maar is het niveau van verschillende cursussen bepalend: studenten moeten binnen liberal arts and sciences opleidingen voldoende cursussen van voldoende niveau volgen. Waar zal bij de instellingen die we gaan bezoeken het zwaartepunt liggen als het gaat om het definiëren van flexibiliteit? ■

Presentatie Hans Nederlof >

- ▶ De Personalised Times ontvangen? Meld je aan via onderwijsopmaat@surfnet.nl
- ▶ De Personalised Times teruglezen? Kijk op www.surfspace.nl

Stelling vd dag

Bij beroepsopleidingen met beroeps-plichten is geen flexibiliteit mogelijk.

Praat online mee op SURFSpace

Quote vd dag

‘We hebben te weinig aandacht voor het deeltijd-onderwijs gehad. We hanteerden het theezakjesmodel: eerst gaat het theezakje in het voltijds-onderwijs, daarna in de deeltijd, hetzelfde, maar dan langer. Dat sluit niet aan op de wens van de arbeidsmarkt en van de student.’

Kathelijne van Kammen,
politieacademie

Vraag vd dag

Hoe maken wij als onderwijsinstellingen aan de maatschappij duidelijk wat iemand kan en wat iemand kent, als wij studenten onderwijs als in een cafeteria model aanbieden waar ze vrij uit kiezen?

DEELNEMERS:

Babs van den Bergh (VSNU)
Hester Bijl (Universiteit Leiden)
Erwin Bleumink (SURF)
Christien Bok (SURF)
Feite Hofman (OCW)
Jacco Jasperse (Wetenschappelijk Technische Raad SURF)
Kathelijne van Kammen (Politieacademie)
Fopke Klok (Wetenschappelijk Technische Raad SURF)
Susana Menendez (Haagse Hogeschool)
Anka Mulder (TU Delft)
Hans Nederlof (Fontys)
Anja Oskamp (OU)
Huib Pols (EUR)
Paul Rullmann (SURF)
Josephine Scholten (VSNU)
Elmer Sterken (RUG)
Bert Verveld (Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten)
Tycho Wassenaar (SURF)
Robert Zoutendijk (Driestar Educatief)

MEER LEZEN:

- [Whitepaper Onderwijs op maat anno 2016 met tool onderwijs op maat van SURF](#)
- Artikel van Michael Feldstein en Phil Hill in Educause Review: [Personalized Learning: What It Really Is and Why It Really Matters](#)
- Lessons Learned van Ithaka S+R's Case Studies: [Institutional Transformation for Student Success](#)
- Essay van Philip Dochy: [High impact learning anno 2022: model voor de toekomst](#)
- Artikel van Daniel Seaton, Glenn Lopez, Dustin Tingley en Isaac Chuang in Educause Review: [Harvard and MIT Turn MOOC Data into Knowledge](#)
- Jan Anthonie Bruijn en Sicco de Knecht in NRC: [Universiteit moet gids in digitaal oerwoud zijn](#)
- Peter Vermaas in NRC: [Zonder leraren en roosters leren programmeren](#)